

Assessment of the Status of Academic Ethics in Virtual Education during the Covid 19 in Paramedical College Students

Kokab basiri Moghadam ¹, Abbas Sadeghian ², Raheleh Baradaran ², Arash Hamzei ², Elaheh Ranjbar ^{3*}

¹ Department of Nursing, Faculty of Paramedical, Gonabad University of Medical Sciences, Gonabad, Iran.

² Clinical Research Development Unit, Allameh Bohloli Gonabadi Hospital, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran.

³* Student Research Committee, Faculty of Paramedical, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran.

*Corresponding author: Elaheh Ranjbar, Student Research Committee, Gonabad University of Medical Science, Gonabad, Iran. E-mail: Ranjbarelaheh2001@gmail.com

Article Info

Keywords: Academic Ethics, Virtual Education, Covid 19, Students

Abstract

Introduction: One of the important issues that we face in the corona is the use of virtual education among students. Unfortunately, apart from its positive aspects, it has also led to some immoral issues and has caused disorders in people's lifestyles. Therefore, the present study was conducted to investigate the status of academic ethics in virtual education in the period of Covid 19 in paramedical students.

Methods: In this stratified-random type Cross-sectional study, 200 undergraduate students of Gonabad University of Medical Sciences participated in the study in 1400 through internet call and Pors Line. After explaining the objectives of the study and gaining informed consent from students, the Golparvar educational ethics questionnaire was provided to them. Data after collection were analyzed using SPSS software version 20. For data analysis, Pearson correlation coefficient, independent t-test, and one-way analysis of variance were used.

Results: The frequency distribution of students based on academic ethics score showed that 86(43%) students have a good academic ethics score and only 2(1%) students have an undesirable ethics score. The correlation between age and academic ethics was not significant ($p=0.269$). In terms of academic ethics, female students had higher academic ethics than males, which was statistically significant ($p=0.002$). Also, between different semesters, the sixth semester had statistically lower academic ethics ($p=0.014$).

Conclusion: The status of academic ethics in virtual education during the Covid 19 is moderate for paramedical students but still needs further investigation. In this regard, it is suggested that professors focus on some ethical skills and teach them to students along with the courses.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

ارزیابی وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی

کوکب بصیری مقدم^۱، عباس صادقیان^۲، راهله برادران^۲، آرش حمزه‌ای^۲، الهه رنجبر^{۳*}

^۱ دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

^۲ واحد توسعه تحقیقات بالینی، بیمارستان علامه بهلول گنابادی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، ایران.

^۳ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

* نویسنده مسؤول: الهه رنجبر، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گناباد، گناباد، ایران.

E-mail: Ranjbarelaheh2001@gmail.com

چکیده

مقدمه: یکی از مسائل مهمی که در دوران کرونا با آن مواجه هستیم، استفاده از فضای مجازی در بین دانشجویان است. که غیر از جنبه‌های مثبت آن، متأسفانه یکسری مسائل غیراخلاقی را نیز بدنیال داشته و باعث بروز اختلال‌هایی در سیک زندگی افراد شده است. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی انجام شد.

روش‌ها: در این پژوهش مقطعی از نوع طبقه‌ای-تصادفی، ۲۰۰ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۴۰۰ از طریق فراخوان اینترنتی و پرس‌لاین در پژوهش شرکت کردند. پس از توضیح اهداف مطالعه و کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان، پرسش‌نامه‌ی اخلاق تحصیلی گلپرور در اختیار دانشجویان قرار گرفت. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بمنظور تحلیل داده‌ها از روش ضربه همبستگی پیرسون، تی مستقل و آنالیز واریانس یکطرفه استفاده شد.

یافته‌ها: توزیع فراوانی دانشجویان بر اساس نمره اخلاق تحصیلی نشان داد که (۴۳٪) ۸۶ دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی مطلوب و تنها (۱٪) دانشجو از نمره اخلاق نامطلوبی برخوردار هستند. همبستگی میان سن و اخلاق تحصیلی معنی دار نبود ($p=0.269$). در بعد اخلاق تحصیلی، دانشجویان زن نسبت به مرد از اخلاق تحصیلی بالاتری برخوردار بودند که به لحاظ آماری معنی دار بود ($p=0.002$). همچنین بین ترم‌های تحصیلی، ترم ششم به لحاظ آماری از اخلاق تحصیلی پایینتری برخوردار بود ($p=0.14$).

نتیجه‌گیری: وضعیت اخلاق تحصیلی در آموزش مجازی در دوران کووید ۱۹ در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی در سطح متوسط است، اما با این حال نیاز به بررسی‌های بیشتری دارد. در همین راستا پیشنهاد می‌شود که اساتید روی برخی مهارت‌های اخلاقی تمرکز کرده و آنها را نیز به دانشجویان همراه دروس آموزش دهند.

وازگان کلیدی: اخلاق تحصیلی، آموزش مجازی، کووید ۱۹، دانشجویان

مقدمه

شود ولی دانشجویان سالهای بالاتر کمتر از این شیوه بهره برده اند [۵]. در ایران بر اساس دستور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهت کاهش بار ایجاد بیماری، قسمت آموزشی دانشگاهها از ابتدای فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل اعلام شدند. گرچه نوع دوستی، مسئولیت پذیری، صداقت، احترام و عدالت توسط دانشجویان پزشکی در زمان یک بیماری همه گیر فاجعه بار ماند که این بیشتر در کمتر از ۱۱ ماه [۶]، اما آموزش مجازی یکسری Dreyfus چالش‌های اخلاقی را نیز بدنیال داشته است. از نظرفضای مجازی هرگز نمی‌تواند پیوندهای محکم انسانی را میان افراد برقرار سازد. همچنین ارتباط و الگوگیری دانشجو از استاد و دیگران از بین می‌رود [۷]. آموزش مجازی با مواردی مثل جنبه انسانی یافتن، نقش‌ها، هنجارها، اخلاق، امور خصوصی و امور روان‌شنختی-جامعه‌شنختی و گستره‌ی وسیع از یکسو و عدم نظارت و کنترل از سوی تولیدکنندگان و دسترسی آسان همگان به آن از سوی دیگر مباحثه جدیدی را در این حوزه پدید می‌آورد که قبلاً در آموزش سنتی و حضوری مطرح نبودند. ارتباطات الکترونیکی آزاد و فقدان نظارت، عدم کنترل در رابطه و تعامل ارتباطات و اطلاعات سبب سوء استفاده‌های الکترونیکی شده است. لذا یکی از مباحثی که به واقعیت‌های آموزش مجازی ارتباط می‌یابد مباحثه اخلاقی است. در واقع اخلاق از مباحثی است که امروزه در تمامی حوزه‌ها مطرح است و در آموزش مجازی عنوان پدیده‌ی نوین، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. اگرچه رسالت و هدف آموزش و پرورش، رشد و شکوفایی انسان‌ها و تکامل آنان در کنار تولید علم و نوآوری است اما گسترش فراینده‌ی مسائل غیراخلاقی نیاز آموزش و پرورش بیویژه در آموزش‌های الکترونیکی و مجازی را به اخلاق نمایان می‌سازد. برخی از مصاديق غیراخلاقی رایج در حوزه‌ی آموزش الکترونیکی و مجازی عبارتند از: ۱- سرق ادبی و نقص حقوق مالکیت فکری ۲- ترویج و تبلیغ ضدارزش‌ها ۳- استراق سمع ۴- افزایش فریبکاری ۵- عدم پاییندی به امانتداری ۶- تخریب رقبا از طریق تهمت و شایعه سازی ۷- گسترش دروغ و تقلب. آنچه در این پژوهش عنوان معیارهای غیر اخلاقی مورد نظرند عبارتند از: فریبکاری، عدم پاییندی به امانتداری و انواع تقلب [۸].

اخلاق دانشی است که الگوهای رفتار ارتباطی افراد و سازمان‌ها را در مقابل خویش و دیگران تنظیم می‌کند. دانشی نظاممند که به الگوهای رفتار ارتباطی درون شخصی، بین شخصی و برون شخصی بر مبنای اراده و عقل می‌پردازد و مبتنی بر رعایت حقوق دو طرف است [۹]. بدون تردید اخلاق و ارزش‌های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار هر فرد ایفا می‌کند. یکی از عرصه‌هایی که معیار و ارزش‌های اخلاقی غیرقابل انکاری را در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای نهایی افراد ایفا

در دسامبر ۲۰۱۹ میلادی انتشار یک بیماری ویروسی در شهر ووهان چین گزارش شد. عامل این بیماری یک نوع ویروس جدید و تغییر ژنتیک یافته از خانواده کرونا ویروس بوده که بیماری کووید ۱۹ نامگذاری شد [۱]. این ویروس به دلیل قدرت سرایت بالا به سرعت در کل جهان گسترش پیدا کرد و تقریباً طی زمان اندکی تمامی کشورهای جهان را آلوده کرد [۲]. متأسفانه، این ویروس کشور عزیزمان ایران را همچون سایر کشورهای جهان آلوده کرد و مبارزه با این ویروس بطور سراسری و همه جانبه در کل کشور در حال انجام است. گرچه با توجه به جدید بودن این ویروس و میزان اطلاعات موجود در مورد این بیماری و همچنین روش‌های کنترل و درمان این بیماری محدود بوده ولی در حال حاضر مهم‌ترین روش مقابله با آن پیشگیری از انتشار ویروس است [۳]. علاوه بر اثرات بهداشتی و درمانی این ویروس در جامعه، آموزش به صورت عام و آموزش علوم پزشکی به صورت خاص نیز به شدت تحت تأثیر قرار گرفته است [۴-۶]. وجود دانشجو در فیلدهای آموزشی، خود باعث افزایش احتمال ابتلاء به بیماری خواهد شد و از سوی دیگر عدم حضور دانشجویان در بخش‌ها، فرصت آموزش را از بین خواهد برد [۶]. دانشگاههای زیادی در سراسر دنیا برنامه‌های خود شامل کارگاه‌ها، سمینارها، برنامه‌های ورزشی و سایر فعالیتها را تعیین کرده‌اند [۷]. با این وجود، دانشگاهها برای کاهش اثرات پاندمی و پیشرفت دانشجویان و در عین حال حفظ سلامت آنها، راهبردهای گوناگون را بکار بسته‌اند. یکی از این راهکارها تبدیل آموزش دانشگاهها از حالت رو در رو به حالت آنلاین و آموزش مجازی در دوره کووید ۱۹ است [۸]. آموزش مجازی، به تمام شکل‌های یاددهی- یادگیری اطلاق می‌شود که به شیوه الکترونیکی اجرا و پشتیبانی می‌شوند. حرکت به سوی این شیوه نوین در آموزش عالی، موجب شده تعداد زیادی از دانشگاههای جهان بطور روز افزون، در ارائه دوره‌ها از آن استفاده کنند [۹]. از مزایای محیط مجازی نسبت به محیط سنتی می‌توان به سهولت دسترسی به منابع و انتفاع زمانی و مکانی اشاره کرد اما بسیاری از صاحب نظران معتقدند آموزش مجازی نتوانسته است تمامی اهداف اساسی تعلیم و تربیت نظیر رشد تفکر خلاق، تعهد و مسئولیت پذیری، خطر پذیری علمی و مواردی این نوع را محقق سازد [۹]. بعلت زمان کوتاه سپری شده از شروع پاندمی، متاسفانه مقالات موجود تا امروز در مورد روش‌های جایگزین آموزش سنتی قدرت علمی کمی دارند [۱۰]. اما تجربه آموزش در سارس نشان داده است که آموزش به صورت آنلاین می‌تواند جلوی تعطیلی رسمی آموزش پزشکی را بگیرد [۱۱]. آموزش الکترونیک توانسته است برای دانشجویان سال پایین که کمتر در گیر فرآیندهای عملی هستند به خوبی پیاده

یک عامل که همان اخلاق علمی و تحصیلی است قرار داد. پایابی این پرسشنامه نیز بر حسب آلفای کرونباخ $\alpha = 0.6$ و پایابی بازآمایی با استفاده از 30 دانشجو و با فاصله زمانی دو هفته همبستگی معنادار $p < 0.01$ برابر با 0.64 . گزارش شد [15]. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه 20 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بر اساس آزمون کولموگراف اسمایرنوف نرمالیتی داده‌های پژوهش بررسی شد. داده‌ها بصورت میانگین \pm انحراف معیار و تعداد (درصد) گزارش شدند. همچنین، جهت بررسی ارتباط متغیرهای کمی و کیفی از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه و تی مستقل استفاده گردید. همچنین برای بررسی متغیرهای کمی با یکدیگر، از ضربه همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

اطلاعات فردی - اجتماعی دانشجویان بر حسب جنسیت، وضعیت تأهل، رشته و ترم تحصیلی در جدول ۱ آورده شده است. 200 نفر دانشجوی دانشکده پیراپزشکی از هر رشته 50 نفر وارد مطالعه شدند. رشته‌های تحصیلی شامل تکنولوژی اتاق عمل، علوم آزمایشگاهی، پرتوشناسی و هوشبری بود. هر رشته یک طبقه در نظر گرفته شد و سپس نمونه‌ها بصورت طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. اکثریت واحدهای پژوهش مجرد (95%) و زن (75%) بودند. از نظر ترم تحصیلی بیشترین فراوانی مربوط به ترم چهارم بود (40%). آزمون کولموگراف اسمایرنوف نشان داد که اخلاق تحصیلی از توزیع نرمال برخوردار بود، لذا برای مقایسه میانگین نمره‌های اخلاق تحصیلی در دو گروه از آزمون تی مستقل و برای گروه‌های سه و بیشتر از آنالیز واریانس یکطرفه استفاده شد.

جدول ۲ نشان دهنده مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره اخلاق تحصیلی بر حسب متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش می‌باشد. در بعد اخلاق تحصیلی، دانشجویان زن نسبت به دانشجویان مرد از اخلاق تحصیلی بالاتری برخوردار بودند که به لحاظ آماری معنی دار بود ($p = 0.002$). همچنین بین ترم‌های تحصیلی مختلف، ترم ششم به لحاظ آماری از اخلاق تحصیلی پاییتری برخوردار بود ($p = 0.014$). با وجود اینکه دانشجویان مجرد از اخلاق تحصیلی بالاتری ($106/287 \pm 87/73$) نسبت به متاحلین ($102/25 \pm 22$) برخوردار بودند اما اختلاف معنی‌داری میان وضعیت تأهل ($p = 0.467$) وجود نداشت. اگرچه اخلاق تحصیلی رشته علوم آزمایشگاهی ($110/722 \pm 18/45$) از سایر رشته‌های تحصیلی بالاتر بود اما اختلاف معنی‌داری میان رشته‌های تحصیلی دانشجویان ($p = 0.197$) وجود نداشت.

می‌کند، عرصه تحصیل علم و دانش است [10]. علیرغم جوان بودن علم اخلاق پژوهشی به عنوان رشته دانشگاهی، مفاهیم اخلاقی در کنار علم پژوهشی مطرح بوده و قدمتی به بلندی تاریخ طب دارد. سوگندنامه بقراءت، مناجات‌نامه ابن‌میمیون و آین اخلاقی عقیلی شیرازی از جمله متون کهنی هستند که در آنها به اصولی چون رجحان حقوق بیمار به پژوهش، و رعایت اصل رازداری تاکید شده است [13]. در عصر حاضر و در دنیای علوم جدید، اخلاق پژوهشی شاخه‌ای از اخلاق حرفه‌ای محسوب می‌شود که سعی می‌کند اخلاقیات را به صورت کاربردی در حوزه تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در طب وارد نماید [11]. از آنجا که آموزش الکترونیکی و سیستم عامل‌های آنلاین جز اصلی اقدامات فاصله اجتماعی و مشابه در دوره قرنطینه هستند، نگرانی اصلی این است که آیا این سیستم عامل‌ها برای آموزش ارزشها و مفاهیم اخلاق پژوهشی و حرفه‌ای بودن مناسب هستند [14] با توجه به مطالب فوق ما بر آن شدیم تا وضعیت اخلاق تحصیلی را در آموزش مجازی در دوران کرونا در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی بررسی کنیم تا به این امر کمک شود.

روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع مطالعات مقطعی و به صورت طبقه‌ای - تصادفی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان اتاق عمل، علوم آزمایشگاهی، پرتوشناسی و هوشبری دانشگاه علوم پژوهشی گناباد در سال 1400 به تعداد 200 نفر (۵۰ نفر برای هر رشته تحصیلی) تشکیل دادند. شایان ذکر است که این پژوهش پس از توضیح اهداف مطالعه و کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان، پرسشنامه در اختیارشان قرار گرفت. به علاوه به آنان اطمینان داده شد که پاسخ‌های آنان کاملاً محروم‌خواهد ماند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه اخلاق تحصیلی است که توسط گل پرور توسعه داده شده است. این پرسشنامه دارای 8 سوال است که بر اساس مقایسه هفت درجه‌ای لیکرت (۱-کاملاً مخالفم تا ۷-کاملاً موافقم) تنظیم شده است. هشت سوال این پرسشنامه رعایت استانداردهای اخلاقی نظیر تکیه بر تلاش‌های شخصی نه دسترنج دیگران و دوری از تبلی و شیوه‌های غیراخلاقی را مورد سنجش قرار می‌دهد. پرسشنامه حاوی اطلاعات فردی و اجتماعی شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی شرکت کنندگان بود. به هر سوال نمره‌ای بین 1 تا 7 اختصاص یافت و کل پرسشنامه دامنه‌ای بین 8 تا 56 داشت. نمره بین 8 تا 24 اخلاق تحصیلی نامطلوب، نمره بین 24 تا 40 اخلاق تحصیلی مطلوب و نمره بین 40 تا 56 اخلاق تحصیلی مطلوب را نشان می‌دهد. روایی پرسشنامه توسط گل پرور مورد تایید قرار گرفت. بدین صورت که تحلیل عاملی طی دو مرحله هشت سوال این پرسشنامه را بر روی

جدول ۱. توزیع فراوانی متغیرهای فردی- اجتماعی دانشجویان بر حسب جنسیت، وضعیت تأهل، رشته و ترم تحصیلی

فرافوایی(درصد)	متغیر	جنسیت
۱۵۰(٪۷۵)	زن	وضعیت تأهل
۵۰(٪۲۵)	مرد	
۱۹۰(٪۹۵)	مجرد	
۱۰(٪۰۵)	متاهل	
۵۰(٪۲۵)	اتفاق عمل	رشته تحصیلی
۵۰(٪۲۵)	علوم آزمایشگاهی	
۵۰(٪۲۵)	پرتوشناسی	
۵۰(٪۲۵)	هوشبری	
۶۱(٪۳۰/٪۵)	ترم ۲	ترم تحصیلی
۸۰(٪۴۰)	ترم ۴	
۲۸(٪۱۴)	ترم ۶	
۳۱(٪۱۵/٪۵)	ترم ۸	

جدول ۲. مقایسه میانگین \pm انحراف معیار نمره اخلاق تحصیلی بر حسب متغیرهای مورد پژوهش

نتیجه‌ی آزمون	انحراف معیار \pm میانگین	متغیر	مقیاس
آزمون تی مستقل $t = ۳/۱۷$ $p = ۰/۰۰۲$	۹۹/۱۸ \pm ۱۷/۴۱	مرد	جنس
	۱۰۸/۳۷ \pm ۱۷/۸۳	زن	
آزمون تی مستقل $t = ۰/۷۲۹$ $p = ۰/۴۶۷$	۱۰۶/۲۸ \pm ۸۷/۷۳	مجرد	وضعیت تأهل
	۱۰۲/۰ \pm ۲۵/۲۳	متاهل	
آنالیز واریانس یکطرفه $F = ۱/۵۷۲$ $p = ۰/۱۹۷$	۱۰۵/۶۴ \pm ۱۷/۲۸	اتفاق عمل	رشته تحصیلی
	۱۱۰/۷۲ \pm ۱۸/۴۵	علوم آزمایشگاهی	
	۱۰۳/۷۶ \pm ۱۹/۵۵	هوشبری	
	۱۰۴/۱۸ \pm ۶/۷۵	پرتوشناسی	
آنالیز واریانس یکطرفه $F = ۳/۶۳$ $p = ۰/۰۱۴$	۱۰۷/۶۲ \pm ۷/۶۵	ترم ۲	ترم تحصیلی
	۱۰۷/۵۲ \pm ۱۷/۷۹	ترم ۴	
	۹۵/۸۲ \pm ۱۹/۸۲	ترم ۶	
	۱۰۸/۵۴ \pm ۱۵/۸۸	ترم ۸	

همچنین، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی میان سن و اخلاق تحصیلی معنی‌دار نشد ($p = ۰/۲۶۹$). این ضریب همبستگی حاکی از آن است که با تغییرات سن، اخلاق تحصیلی تغییری نمی‌کند ($r = ۰/۰۷۹$).

جدول ۳. همبستگی بین سن و اخلاق تحصیلی در بین واحدهای پژوهش

اخلاق تحصیلی	متغیر
$r = ۰/۰۷۹$ $p = ۰/۲۶۹$ $n = ۲۰۰$	سن

اخلاق نامطلوبی برخوردار است. داده‌های این جدول حاکی از آن است که اکثریت دانشجویان اخلاق تحصیلی متوسط و تعداد خیلی کمی، تنها ۱٪ اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند. که این نکته

بر اساس جدول ۴ که توزیع فراوانی دانشجویان را بر اساس نمره اخلاق تحصیلی نشان می‌دهد، می‌توان دریافت که ۱۱۲(٪۴۳) دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی مطلوب، ۸۶(٪۵۶) دانشجو از نمره اخلاق تحصیلی متوسط و ۲(٪۱) دانشجو از نمره

شاید احتیاج به بررسی بیشتری داشته باشد و یا به خاطر خوداظهاری دانشجویان باشد.

جدول ۴. توزیع فراوانی واحدهای پژوهش بر اساس اخلاق تحصیلی

مقياس	کل	نامطلوب	متوجه	مطابق	تعداد (درصد)
اخلاق تحصیلی	۲۰۰ (٪ ۱۰۰)				۸۶ (٪ ۴۳)
		نامطلوب			۱۱۲ (٪ ۵۵)
			متوجه		۲ (٪ ۱)
				مطابق	

شخصیت از بین خواهد برد. از سوی دیگر، شاگرد وقتی به مرحله استادی می‌رسد که واکنش‌های روزمره استاد را ببیند و از سبک اخلاقی، رفتاری و تربیتی او الگوگیری کند. در حالیکه این فرایندها در فضای مجازی جایی ندارند [۱۹]. همچنین، تحقیق پورنقدی و همکاران در ۲۰۱۲ نشان می‌دهد که به دلیل آزادی موجود در فضای مجازی در مقایسه با دنیای واقعی، نشر مطالب آموزشی نادرست و یا استفاده از منابع آموزشی بدون رعایت حق مولف و منابع آن بیشتر از آموزش سنتی است. همچنین در آموزش مجازی تعریف درست و جامعی از اخلاق مجازی رائمه نشده و کاربران همانند دنیای واقعی خود را ملزم به رعایت چارچوب اخلاقی نمی‌دانند [۲۰]. بنابراین انتظار می‌رود که اخلاق تحصیلی روزبه روز در بین دانشجویان نامطلوب و کمنگ‌تر شود. نتایج مطالعه ما نشان داد که درصد خیلی کمی از دانشجویان اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند که شاید احتیاج به بررسی بیشتری داشته باشد و یا به خاطر خوداظهاری دانشجویان باشد. از آنجایی که به دلیل شیوع کرونا پرسشنامه‌ها حضوری نداده باشند. تعدادی از مطالعات نیز اهمیت اخلاق در آموزش مجازی را متذکر شده‌اند و طراحی الگویی برای رعایت اخلاق در آموزش مجازی را لازم دانسته‌اند [۲۱، ۲۲]. کول میرپور و همکاران در ۲۰۲۰ پیشنهاد کرdenد که با استفاده از تقویت باورهای مذهبی و معنوی فراگیران، رشد اخلاقی، خودکارآمدی، حمایت اجتماعی، انگیزش تحصیلی و سواد رسانه‌ای می‌توان از آسیب‌های ناشی از آموزش مجازی پیشگیری کرد [۲۱]. همچنین جوئن ناجی و همکاران ۲۰۱۹ تاکید کردند که فناوری ذاتاً انعطاف‌پذیر است و می‌توان با رائمه راه کارهایی ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی و دانشگاهی را به فراگیران انتقال داد و بدین ترتیب چالش‌های مداوم ناشی از استفاده از فن آوری را حل کرد [۲۲].

بحث

نتایج بدست آمده از مطالعه نشان داد که ۵۶٪ از دانشجویان مورد پژوهش از وضعیت اخلاق تحصیلی متوسطی برخوردارند و تنها ۱٪ اخلاق تحصیلی نامطلوبی دارند. همچنین دانشجویان زن از وضعیت اخلاق تحصیلی بالاتری نسبت به دانشجویان مرد برخوردارند. از طرفی، دانشجویان ترم ششم وضعیت اخلاق تحصیلی پایینتری نسبت به سایر ترم‌های تحصیلی دارند. مطالعه ما نشان داد که اخلاق تحصیلی دانشجویان پیراپیزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در حد متوسط بود. این یافته‌ی ما با مطالعه کهنسال و همکاران که میزان حساسیت اخلاقی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۲۰۱۸ را بررسی کردن هم‌خوانی داشت [۱۶]. همچنین نتایج مطالعه kim و همکاران در بیمارستانی در [۱۸، ۱۷] کره و مطالعه ایزدی و همکارانش در شهر بندر عباس با نتایج مطالعه ما هم راستا بود. هر چند که آموزش مجازی منجر به راحتی و آزادی فراگیران در دسترسی و مدیریت اطلاعات شده است، اما در کنار آن مسائل اخلاقی جدیدی در رابطه با یادگیری اخلاق، تمامیت فردی و مسؤولیت و جوابگویی بوجود آمده است. از مهم‌ترین مسائل اخلاقی مربوط به فراگیران می‌توان تقلب، سرقت ادبی، تعدی به حقوق دیگران و جاسوسی در فضای مجازی را نام برد. در آموزش مجازی تقلب بسیار راحت‌تر از آموزش سنتی انجام می‌گیرد. بنابراین، برای مدنظر قرار دادن و حل این مشکلات باید به تمامی ابعاد آموزش مجازی منجمله سیستم‌های مدیریت یادگیری و آموزش، کیفیت محظوظ و روش‌های اجرا توجه ویژه‌ای داشت [۳]. در مغایرت با نتایج مطالعه ما، کیان و همکاران در ۲۰۱۴ نشان دادند که آموزش مجازی محیط را برای تربیت اخلاقی در فراگیران دانشگاهی تضعیف می‌نماید. از آنجایی که فضای مجازی قادر حضور هویت جسمانی استاد و دانشجو در برابر یکدیگر است، می‌تواند موجب کاهش الگوگیری اخلاقی دانشجویان از استاد و سایرین شود که متعاقباً زمینه را برای تربیت و رشد همه جانبه

اخلاقی تاکید بیشتری داشته باشند. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که پرسشنامه‌ها از طریق خوداظهاری و توسط خود دانشجویان پر شدند که حقیقتیابی آن را دچار مشکل می‌کرد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که وضعیت اخلاق تحصیلی دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سطح متوسط است. بنابراین این دانشجویان نیاز به آموزش‌های بیشتری دارند. حال که به دلیل شیوع کرونا آموزش مجازی تداوم پیدا کرده، نیاز است اساتید روی برخی مهارت‌های اخلاقی بیشتر تمرکز کرده و آنها را نیز به دانشجویان همراه دروس آموزش دهند.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله منتج از طرح تحقیقاتی با کد ثبت شده A-10-1-2060-1 کد اخلاق (IR.GMU.REC.1400.020) در دانشگاه علوم پزشکی گناباد می‌باشد. همچنین بعد از کسب رضایت آگاهانه از دانشجویان و توضیح اهداف مطالعه، پرسشنامه‌ها در اختیار آنها قرار گرفت. به علاوه به آنان اطمینان داده شد که پاسخ‌های آنها کاملاً محترمانه خواهد ماند.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچگونه تعارض منافعی با هیچ یک از افراد و یا سازمانها وجود ندارد.

سپاسگزاری

پژوهشگران مرتب سپاس و قدردانی خود را از مسئولان و کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گناباد، برای حمایت مالی از این تحقیق اعلام می‌کنند و از همه دانشجویان عزیز شرکت کننده در این مطالعه صمیمانه سپاسگزارند.

بخش دیگری از نتایج مطالعه ما نشان داد که اخلاق تحصیلی در دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد است. گزارش شده است که جنسیت عامل مهمی در نوع گرایشات اخلاقی بشمار می‌رود. تفاوت بیدگاه‌های زنلنگ و مردنله درباره اخلاق، مانند رویکردهای عاطفه‌گرای زنانه در مقابل رویکردهای وظیفه‌گرا، عقل‌گرا و اصول‌گرای مردنله در همه شئونات اجتماعی از جمله تربیت و آموزش وجود دارد [۲۳]. هم راستا با این بخش از یافته‌های ما، مسلمی در ۲۰۱۹ نشان داد که دانشجویان زن بیشتر از دانشجویان مرد برای استفاده اخلاقی از اینترنت می‌کوشند. همچنین زنان رفتار اخلاقی بیشتری نسبت به مردان در محیط مجازی از خود نشان می‌دهند [۲۴]. علاوه بر این، نتایج ما نشان داد که دانشجویان ترم ششم نسبت به سایر ترم‌های تحصیلی از اخلاق تحصیلی پاییتری برخوردارند. در مغایرت با این بخش، کهن‌سال و همکاران در ۲۰۱۸ نشان دادند که دانشجویان ترم هشتم، حساسیت اخلاقی بیشتری نسبت به دانشجویان ترم سوم دارند [۱۶]. همچنین در مطالعه park و همکارانش در ۲۰۱۲، میانگین حساسیت اخلاقی در دانشجویان سال سوم و چهارم، بیشتر از دانشجویان سال اول و دوم بود [۲۵]. آنها معتقد بودند که اخلاق تحصیلی رابطه مستقیمی با ترم‌های تحصیلی دارد بدین صورت که هر چه ترم تحصیلی دانشجو بالاتر باشد اخلاق تحصیلی هم بالاتر می‌رود. شرایط متفاوت مطالعات می‌توانند توجیحی برای این مغایرت باشند. مطالعه ما در شرایط آموزش مجازی و مطالعه کهن‌سال و park در شرایط متفاوت مطالعات می‌توانند توجیحی برای این طرفی فرهنگ، مذهب و تربیت فرد از جمله عواملی هستند که می‌تواند بر حساسیت اخلاقی تاثیر بگذارد. محققین پیشنهاد می‌کنند که اساتید و دست اندکاران آموزشی با تدوین کارگاه‌ها و همچنین همراه با آموزش دروس بر رعایت مهارت‌های

منابع

1. Zhu H, Wei L, Niu P. The novel coronavirus outbreak in Wuhan, China. Global health research and policy. 2020;5(1):1-3.
2. Zangrillo A, Beretta L, Silvani P, Colombo S, Scandroglio AM, Dell'Acqua A, et al. Fast reshaping of intensive care unit facilities in a large metropolitan hospital in Milan, Italy: facing the COVID-19 pandemic emergency. Critical Care and Resuscitation. 2020;22(2):91.
3. Liu X, Na R, Bi Z. Challenges to prevent and control the outbreak of Novel Coronavirus Pneumonia (COVID-19). Zhonghua liu xing bing xue za zhi= Zhonghua liuxingbingxue zazhi. 2020;41:e029.
4. Dedeilia A, Sotiropoulos MG, Hanrahan JG, Janga D, Dedeilius P, Sideris M. Medical and surgical education challenges and innovations in the COVID-19 era: a systematic review .in vivo. 2020; 34(3):1603-11.
5. Newman NA, Latouf OM. Coalition for medical education—A call to action: A proposition to adapt clinical medical education to meet the needs of students and other healthcare learners during COVID-19. Wiley Online Library2020.
6. Ahmed H, Allaf M, Elghazaly H. COVID-19 and medical education. The Lancet Infectious Diseases. 2020;20(7):777-8.
7. Sahu P. Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): impact on education and

- mental health of students and academic staff. Cureus. 2020; 12(4).
8. Bao W. COVID-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies*. 2020;2(2):113-5.
 9. Dreyfus H. About the Internet: A Philosophical Look at the Internet. Farsinezhad A, trans Tehran: Saghi Publications. 2010:20-85.
 10. Patil N, Yan YCH. SARS and its effect on medical education in Hong Kong. *Medical education*. 2003;37(12):1127.
 11. Rose S. Medical student education in the time of COVID-19. *Jama*. 2020;323(21):2131--2.
 12. Rouhollahi NS, Mokhtari z. Investigating the observance of ethical principles by the participants in the electronic exams of Tehran University of Medical Sciences. *Medical Ethics and History of Medicine*. 2013;5(9):99-101 (Persian).
 13. Marandi S. The integration of medical education and health care system in the Islamic Republic of Iran: a historical overview. 2001 (Persian).
 14. Mobasher M. Virtual learning for teaching medical ethics during COVID-19 pandemic. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2020;13 (Persian).
 15. Golparvar M. The relationship between ethics and justice education with the avoidance of deception, ethics. *Science and Technology*. 2010;5(2-1):57-66 (Persian).
 16. Kohansal Z, Avaznejad N, Bagherian B, Jahanpour F. Evaluation of moral sensitivity in nursing students of Bushehr University of Medical Sciences in 2016. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2018;11(1):242-52 (Persian).
 17. Izadi A, Imani H, Noughabi F, Hajizadeh N, Naghizadeh F. Moral sensitivity of critical care nurses in clinical decision making and its correlation with their caring behavior in teaching hospitals of Bandar Abbas in 2012. *Iranian journal of medical ethics and history of medicine*. 2013;6(2):43-56 (Persian).
 18. Kim Y-S, Park J-W, You M-A, Seo Y-S, Han S-S. Sensitivity to ethical issues confronted by Korean hospital staff nurses. *Nursing ethics*. 2005;12(6):595-605.
 19. Kian M. Challenges of Virtual Education: A Report of What Are Not Learned. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 2014;5(3):11-21 (Persian).
 20. Pournaghdi B. The reflection on ethics in virtual education and e-learning. *Semnan Law Enforcement Science Quarterly*. 2012;2(4):93-112 (Persian).
 21. Koulmirpour N, Ghasemi A, Koulmirpour M. Investigating the effect of virtual education on students' mental health. *Studies in Psychology and Educational Sciences*. 2020;56(6):145-60 (Persian).
 22. Nnaji J. Ethical dimensions of the increasing usage of new technologies in virtual education. Emerging Trends in Cyber Ethics and Education: IGI Global. 2019:1-21 (Persian).
 23. Ghafari, Hatamikia, Zabih. The relationship between femininity and masculinity in the professional ethics of educational justice. National Conference on Pathology of the country's educational system. 2017.
 24. Moslemi M. Male and female students tend to use the Internet morally. *Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*. 2019;14(1):58-65 (Persian).
 25. Park M, Kjervik D, Crandell J, Oermann MH. The relationship of ethics education to moral sensitivity and moral reasoning skills of nursing students. *Nursing ethics*. 2012;19(4):568-80.